

دوره هفتم تقنینیه

جلسه ۱۱۶	<h1>مذاکرات مجلس</h1>	شماره ۱۱۶
تاریخ تأسیس آذر ۱۳۰۵ جلسه پنج شنبه ۲۱ فروردین ماه ۱۳۰۹ مطابق ۱۰ ذی‌قعدة ۱۳۴۸	مندرجات فقط شامل مذاکرات مشروح جلسات مجلس شورای ملی خواهد بود پس از ختم هر جلسه کلیه مذاکرات در يك شماره منتشر میشود مطبعة مجلس	قیمت اشتراك داخله ایران سالیانه ده تومان خارجی دوازده تومان قیمت تک شماره يك قران

مذاکرات مجلس

صورت مشروح مجلس روز پنج شنبه بیست و یکم فروردین ماه ۱۳۰۹ هـ (دهم ذی قعدة ۱۳۴۸)

ست مذاکرات

نویس صورت مجلس
مذاکره و تصویب طرح قانونی راجع به اصلاح ماده ۱۵ نظامنامه داخلی [۳] موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه

مجلس يك ساعت و يك ربع قبل از ظهر بریاست آقای دادگر تشکیل گردید

[۱ - تصویب صورت مجلس]

صورت مجلس یکشنبه ۱۷ فروردین ماه را آقای موید احمدی (منشی) قرائت نمودند
رئیس - آقای فیروز آبادی
فیروز آبادی - قبل از دستور
رئیس - در صورت مجلس نظری نیست (گفتند خیر)
مجلس تصویب شد
مذاکره و تصویب طرح قانونی راجع به اصلاح ماده ۱۵ نظامنامه داخلی [بشرح ذیل قرائت شد]
میشود :

عین مذاکرات مشروح صد و شانزدهمین جلسه از دوره هفتم تقنیه با استثنای مذاکرات قبل از دستور (مطابق قانون ۸ آذرماه ۱۳۰۵) دایره تند نویسی و تحریر صورت مجلس

اسامی غائبین که ضمن صورت مجلس خوانده شده است : غائبین با اجازه - آقایان : جبردی - امیر ابراهیمی - مفتی - کاشانی - بزرگ نیا - ارباب کیخسرو - تپور تاش - اقبال
غائبین بی اجازه آقایان : میرزا حسنخان وثوق - بوشهری - دکتر سنک - دکتر امیر اعلم - آصف - اعظم - موقر - حاج رحیم آقا - میرزا ابو الفضل - آقا رضا مهدوی - حاج حسین آقا مهدوی - شیخعلی مدرس - حاج حسن آقا ملک - غلامحسین ملک
دیر آمدگان بی اجازه - آقایان : بالیزی - حکمت

ساحت مقدس مجلس شورای ملی

پیشرفت های سریعیکه در کشور شاهنشاهی ایران حاصل شده الزام مینماید که بعضی وزارتخانهها که سابقه در مملکت نداشته از لحاظ ضرورت و احتیاج تشکیل گردد از قبیل وزارت اقتصاد ملی که اخیراً تأسیس گردیده و چون اینگونه پیش بینی ها در نظامنامه داخلی مجلس نشده فقط ماده ۱۵ نظامنامه وزارتخانههای مملکتی را قبلاً به هشت وزارتخانه محدود نموده و شاید در آتی نیز به تأسیس بعضی وزارتخانه ها احتیاج باشد و نظر به قانون مصوب مورخه ۲۷ اسفند ۱۳۰۸ دائر به تفکیک وظائف مربوطه به وزارت فوائد عامه و فلاحت و تجارت و تشکیل دو وزارتخانه بنام اقتصاد ملی و وزارت طرق و شوارع مقتضی است از نظر تعیین تکلیف ارجاع لوائح مربوطه باین دو وزارتخانه که هر یک در حدود صلاحیت خود بلوائح دولت و طرح های قانونی مطابق نظامات مقرر رسیدهگی نمایند لذا امضا کنندگان ماده واحده ذیل را بجای ماده ۱۵ نظامنامه داخلی مجلس شورای ملی مصوب ۲۶ مهرماه ۱۳۰۵ و تبصره که در تاریخ دوم آبانماه ۱۳۰۸ بماده مزبوره الحاق شده است بقید دوفوریت پیشنهاد و تصویب آنرا فی المجلس تقاضا مینمائیم .

ماده واحده - مجلس شورای ملی ماده ۱۵ نظامنامه داخلی مصوب ۲۶ مهرماه ۱۳۰۵ و تبصره الحاقیه مورخ دوم آبان ۱۳۰۸ را بترتیب ذیل اصلاح مینماید : ماده ۱۵ - مجلس شورای ملی در هر ۶ ماه مقارن تجدید انتخاب هیئت رئیسه بعهده و اسم هر وزارتخانه کمیسیون از میان خود بطریق انتخاب جمعی معین می نماید عده اعضاء هر یک از کمیسیون ها را قبل از انتخاب مجلس تعیین خواهد کرد . این کمیسیونها هیچوجه با سایر کمیسیونهاییکه ممکن است مجلس به تشکیل آنها رای دهد منافات نخواهد داشت

رئیس - فوریت اول مطرح است . آقای روحی

روحی - بنده موافقم

رئیس - آقای آقا سید یعقوب

آقا سید یعقوب - آقایان نمایندگان توجه بفرم

عرض بنده فعلاً راجع بمخالفت با فوریت نه است شاید در وقتی که ماده مطرح شد عرایض را بیه خود ماده آن وقت عرض کنم این يك است که چون خودتان کاملاً می دانید در دوم که در مجلس پیشرفت هائسی بود يك نوشته شده است و آن نظامنامه هم کاملاً بر بوده است و مدتها هم روی آن نظامنامه ماکر کرده

گر چه خود بنده حقیر هم پیشنهاد کرده ام اما بنده در تغییر نظامنامه ناشی از افکاری بود که در چهارم یکمده از مبرزین در مجلس بودند و تغییر را از اول تا آخر اساساً در نظر داشتند و بنده تغییر فعلاً احتیاجات ما را وادار کرده است که کمی تغییراتی میشود اینجا این تغییراتی که میشود در يك ماده دیگر را هم تغییر داده است و آن کسی که منتخب شد در دو کمیسیون نمیتواند در دیگری عضویت پیدا کند حالا در دوره سابق هم در پنج کمیسیون منتخب میشد و کار هم پیش میرفت آن ماده را از بین میبرد حالا در اینجا هم بنده این بود که این مسئله با فوریت نباشد حالا آقایان محترم یعنی اکثریتی که این پیشنهاد را کرده اند بیاس احترام اکثریت تسلیم میشوم ولی حرف خود باقی میگذارم و در مواقع عرض می کنم ولی در اینجا اینست که ما حتی الامکان بقدری که بتوانیم آن حکم مانده است حفظ کنیم و بیک چیز جزئی فوراً تغییر نخواهیم بدهیم مگر اینکه احتیاجات فوق العاده پیدا کند همین جور که پیشنهاد دهندگان در اظهار کرده اند که احتیاجات مملکت ایجاد کرده وزارت اقتصاد را و این وزارتخانه يك اوانجی در اوانجش هم باید کمیسیون مخصوصی داشته باشد این هم هست ولی بنده عقیده ام این بود که جاوزه

این پیشنهاد داده میشد که بکنندری فکر درش بشود که عده نمایندگان نسبت بآن ترتیب خوب هست که در کمیسیون دیگر محروم باشند یعنی در دو کمیسیون منتخب شد در آن کمیسیون هم میتواند انتخاب شود این قابل ملاحظه است و چنانچه ما بخواهیم بکنندری مساوات قرار بدهیم عقیده ام این است که باید آن عمل سابق باقی باشد کسی که منتخب شد در دو کمیسیون در کمیسیون دیگر حق نداشته باشد عضویت پیدا کند این است نظر بنده در ماده هم عرایض را میکنم

رئیس - آقای روحی

روحی - عرض کنم تغییر نظامنامه و سایر قوانین در هر مورد بسته با احتیاجاتی است که در مملکت پیش آمد میکنند قوانین بشری البته همیشه قابل تغییر است فقط قوانینی که لا یتغیر است قوانین اسمانی است (کازرونی صحیح است) و البته قوانین بشری را در موقع لزوم و احتیاج تغییر میدهند و يك چیزی که مورد احتیاج باشد جای آن میگذارند بعلاوه این نظامنامه هم قانون اساسی نیست که ما نتوانیم تغییر بدهیم نظامنامه داخلی خودمان است و احتیاج الزام میکند از نظر ایجاد وزارت اقتصاد ملی که ما يك کمیسیون بنام این وزارتخانه تأسیس بکنیم بعد هم احتیاجات مملکت ممکن است الزام کند که وزارتخانههای دیگری هم از نظر احتیاج تأسیس کنیم (کازرونی - مثلاً وزارت بحریه) وزارت بحریه و ارت هواپیمائی داشته باشیم ، وزارت صحنه داشته باشیم ، وزارت ارزاق داشته باشیم ممکن است باین وزارتخانهها در آتی احتیاج داشته باشیم آنوقت هر ساعت نباید بگوئیم که ماده نظامنامه که اسلاف ما وضع کرده اند این را تغییر ندهیم و همینطور که نوشته شده است دیگر لازم نیست که هر ساعت آنرا تغییر بدهیم و بنده این عقیده را عقیده مستحسنی نمیدانم . اما اینکه فرمودند که يك نفر عضویت يك کمیسیون یا دو کمیسیون را میتواند قبول کند او مربوط ببن ماده نیست او ماده علیحده دارد و بقوت خودش کاملاً

باقی است و ما بآن دست نزده ایم و تکراری آنرا از این حیث مرتفع است زیرا این ماده فقط میگوید بعهده و اسم هر وزارتخانه که در مملکت تأسیس شد يك کمیسیونی دائر خواهد شد و تصور نمیکنم این موضوع يك چیزی باشد که امروز اهمیتش بر ما پوشیده باشد ما يك وزارتخانه جدیدی تأسیس داریم و يك کمیسیون هم بنام این وزارتخانه باید داشته باشیم و در آتی هم برای اینکه نیائیم و هر ساعت این ماده را تغییر بدهیم بطور کلی يك ماده آوردیم که خودمان را راحت بکنیم و بنده منتظر بودم که آقا از نقطه نظر احتیاجی که ملاحظه میکنند بیشتر موافق باشند و آن نظری را هم که فرمودند که بکنندری در پیش از دو کمیسیون نمیتواند عضویت داشته باشد در آخر عرض میکنم که آن ماده که میگوید هر بکنندری در پیش از دو کمیسیون نمیتواند عضویت پیدا کند آن ماده علیحده نظامنامه است و کاملاً بقوت خودش باقی است و ما در آن تغییری نداده ایم .

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

رئیس - موافقین با فوریت اول قیام فرمایند

(اکثر قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد . فوریت ثانی مطرح است .

آقای فیروز آبادی

فیروز آبادی - بنده با فوریت اول موافق بودم بجهت اینکه البته نمیخواهیم که زیاد طول بکشد و معطل بماند و خیلی هم مشتاق تأسیس این وزارتخانه بوده و هستیم و امیدوارم که ما نتیجه بگیریم و مثل بعضی از وزارتخانههای دیگر این وزارتخانه برای ما بی نتیجه نباشد باین ملاحظه با فوریت اول مخالفتی نداشتیم و موافق بودم ولی از آنجائیکه از این مسئله اطلاع کامل ندارم و گمان میکنم بعضی از آقایان هم چون پیش ندیده اند اطلاع کامل نداشته باشند و شاید بعضی نظریات هم باشد که بشود آن

نظریات را اصلاح کرد باین ملاحظه بنده با فوریت نانی آن مخالفم

امیر حسین خان - کافی است
رئیس - آقای ملک مدنی

ملک مدنی - آقای فیروز آبادی بطوریکه همیشه قبل از دستور و مواقع دیگر میفرمائید بیشتر با اقتصادیات موافق بوده و تصور میکنم همینطور که همیشه اظهار علاقتی به اقتصادیات میفرمودند و تصریح میفرمودند اینجا هم مورد دارد که با فوریت دوم هم موافقت کنند و این اصلاح نظامنامه مطالعه زیاد هم لازم ندارد و اشخاصی که باید به بینند نشسته اند و تبادل افکار کرده اند و این ماده از نظر آقایان کاملاً گذشته است این طرحی که تقدیم مجلس شده است و بنا بر این منظوری که آقا دارند و منظوری که در پیشرفت امور اقتصادی دارید امید واریم که از تشکیل این کمیسیون تا مین شود و بنظر بنده هیچ اشکالی ندارد که موافقت بفرمائید که فوریت دوم هم تصویب شود و این اصلاح بشود .

بعضی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

رئیس - مبراقتین با فوریت نانی قیام فرمائید (اغلب برخاستند)

رئیس - تصویب شد ماده واحده مطرح است ...
آقا سید یعقوب - ماده را بخوانند
رئیس - قرائت میشود:

ماده ۱۵ - مجلس شورای ملی در هر ششماه مقارن تجدید انتخاب هیئت رئیسه بعده و اسم هر وزارتخانه کمیسیونی از میان خود بطریق انتخاب جمعی معین مینماید عده اعضاء هر يك از کمیسیونها را قبل از انتخاب مجلس تعیین خواهد کرد . این کمیسیونها بهیچوجه با سایر کمیسیونهایی که ممکن است مجلس به تشکیل آنها رأی

بدهد منافات نخواهد داشت
رئیس - آقای آقا سید یعقوب

آقا سید یعقوب - آقای روحی توجه بفرمائید بنده مخالف نبودم اصل اساس را توجه بفرمائید بنده هر چیزی که در مجلس هست مطابق آن قسمی که خوردد این همیشه مصوبات مجلس را مقدس میدانم و بنده هم با این ماده موافقت میکنم باعتبار این که قانونی از مجلس گذشت باسم قانون وزارت اقتصاد و تشکیل وزارت اقتصاد را لازم داریم از مجلس گذشت قوانین مجلس مقدس و محترم است و واجب الاطاعت است مطابق همان قانونی که از مجلس گذشت مجلس هم باید استقبال کند و احترام کند و کمیسیونی برای او قرارداد و لی توجه نفرمودید بنده خواستم عرض کنم که يك نظامنامه که مدتها عملی بوده است و عمل هم کردیم و شاید اکثریت هم موافق باشد و بنده هم موافق باشم که این موضوع را تغییر بدهیم ولی نه اینست که يك مسئله اساسی را فوراً ما بیائیم و بطور دو فوریت زود خبر بدهیم بنده نظرم این بود و الا این يك مسئله ایست که خود قانونش از مجلس گذشت و وزیر اقتصاد ملی هم بمجلس معرفی شد و در پیشگاه ملت هم مسئولیت را قبول کرده است و باید نظامنامه داخلی هم اصلاح شود ولی نظر بنده این بود که این مسئله کار خود مجلس است و باید بطور شور و مشورت تغییر پیدا کند و نظامنامه داخلی هم بعینه مثل سد اسکندر است و هیچ نمیشود تخلف کرد از آن و ما آنرا محترم و مقدس میشماریم و جزء شاعر ملیمان است اینست که بنده فوق العاده اهمیت میدهم به آن و نه این است که بگوئیم نظامنامه داخلی مثل فلان نظامنامه وزارتخانه است یا فلان متحدالمآلی است که از فلان وزارتخانه صادر میشود نه نظامنامه داخلی ملی مرتبه قانون اساسی است در این ماده حالا توجیح داده شده است : مجلس شورای ملی در هر ششماه مقارن تجدید انتخاب هیئت رئیسه بعده و اسم هر وزارتخانه کمیسیونی از میان خود بان انتخاب جمعی معین میکند مثلاً الان در

وزارتخانه ما زیاد داریم یکی وزارت اقتصاد است یکی وزارت طرق و شوارع است که هنوز وزیر طرق و شوارع متأسفانه معرفی نشده است و انشاء الله تشریف می آورد و معرفی خواهد شد این است که با موافقت این ماده بنده عقیده ام این بود که آقایان توجه بفرمائید بنده بنویسند مثلاً کمیسیون فواید عامه را منحل میکنند و در ازای آن کمیسیون فواید عامه کمیسیون دیگر که یکی کمیسیون طرق و شوارع و یکی کمیسیون اقتصادیات است تشکیل بدهند اگر عنوان طرح این طور بود خوب میشد که در واقع کمیسیون فواید عامه که ما داشتیم آن وزارت فواید عامه هم شامل طرق و شوارع بود و هم شامل تجارت و فلاحت و معادن همه اینها در آن جا بود آن خیلی خوب نظری را دولت ما گرفته است چون کار زیاد و مشکلی است و اقتصادیات منظور نظر همه ملت است وزارت فواید عامه خیلی خوب شده است که دو وزارتخانه شده است ولی در این ماده باید بنویسند که کمیسیون فواید عامه منحل است و درازاء آن تشکیل دو کمیسیون را مجلس رأی میدهد که یکی کمیسیون اقتصادیات است و یکی کمیسیون طرق و شوارع آنوقت آن مقصودی که حضرتعالی و آقایان اکثریت و بنده که در این کاملاً موافقم بنده حاصل میشود عبارت را آقای روحی توجه بفرمائید که قول العاده صریح الدلاله بود این يك مسئله دیگر را توجه بفرمائید آقای روحی این کمیسیونها بهیچ وجه با سایر کمیسیونهایی که ممکن است مجلس به تشکیل آنها رأی دهد منافات نخواهد داشت بنده از این عبارت عراض دارم یعنی سوء استفاده میشود در نظامنامه ماده دارد که نماینده میتواند در دو کمیسیون رسمی یعنی کمیسیونهایی که در نظامنامه نام او برده شده منتخب شود کمیسیونی هائی که ما انتخاب میکنیم يك کمیسیون هائی است که از شعبه ها انتخاب میشوند و يك کمیسیونهایی هم هست که از مجلس انتخاب میشوند حالا اگر دولت آمد و تقاضای يك کمیسیون های خاصی کرد

چنانچه در دوره چهارم و پنجم کمیسیون های خاص انتخاب شد در دوره چهارم کمیسیون خاصی برای گذراندن نبط در آنجا می گفتیم کسی که منتخب شده است در دو کمیسیون دیگر نمیتواند در این کمیسیون ها انتخاب شود .

روحی - ماده علیحده دارم

آقا سید یعقوب - حالا نمیدانم اینجا که مینویسد در کمیسیونهای دیگر یعنی مقصود این کمیسیون هائی است که در حین انتخاب هیئت رئیسه انتخاب میشوند که در ماده ۲۵ بان اشاره شده است آیا سایر کمیسیون هائی است که مجلس به تشکیل آن ها رأی خواهد داد ؟ و منافات نخواهد داشت بنده عقیده ام این است که اگر همان کمیسیون وزارت فواید عامه را منحل میکردیم که صریح در نظامنامه است و در این جا تصریح میکردید که درازاء آن بدو کمیسیون دیگر رأی میدهیم که یکی کمیسیون اقتصادیات و دیگری طرق و شوارع باشد بهتر است و این عبارت بعدش هم نمیدانم از نظر احتیاج بوده یا چه بوده ؟ می نویسد این کمیسیونها بهیچ وجه با سایر کمیسیون هائی که ممکن است مجلس با آنها رأی بدهد منافات نخواهد داشت از این میشود استفاده کرد که بنده که در دو کمیسیون انتخاب شده ام اگر آمد و دولت تقاضای کمیسیونی کرد یا مجلس محتاج کمیسیونی شد او منافات ندارد خواستم توجه باین مسئله داشته باشید این بود عراض بنده .

فهیمی - بنده اخطار نظامنامه دارم .

رئیس - بفرمائید

فهیمی - بنده برای استحضار خاطر آقای آقا سید یعقوب لازم است ماده نظامنامه را بخوانم .

آقا سید یعقوب - پس اخطار به رئیس نیست بنده است .

فهمی - ماده ۲۷: هیچیک از نمایندگان نمیتوانند در زمان واحد در بیش از دو کمیسیون عضویت داشته باشند مگر در کمیسیون تحقیق انتخابات و کمیسیون محاسبات مجلس که از این قاعده مستثنی است کمیسیونهاییکه تمام راپورت های خودشان را به مجلس تقدیم نکرده اند کمیسیون مشغول بکار محسوب می شوند الی آخر ماده ایشان گفتند در آن ماده نوشته است مقصود از کمیسیونهایی است که در ماده ۱۵ معین شده در صورتیکه مقصود این نیست و اعم از کمیسیون هایی است که انتخاب شده یا کمیسیون هایی که مجلس انتخاب می کند . کلیه مقصود دو کمیسیون است و ماده ۲۷ جواب ایشان را میدهد

آقا سید یعقوب - این اخطار بر رئیس نبود

کازرونی - این احضار بود نه اخطار (خنده نمایندگان)

رئیس - این تذکر نظامنامه بود اخطار نظامنامه نبود . آقای یاسائی

افسر - بنده اخطار نظامنامه دارم

رئیس - ناطق را فعلا از لطفش باز نگیریم . بعد بفرمائید .

یاسائی - این چند ساله اخیر به تجربه و امتحان دیده ایم که هر قضیه که مورد توجه خاص اعلیحضرت اقدس همایونی واقع شده است آن قضیه يك صورت جدی و عملی بخود گرفته است و بسیار از مسائلی که نابود بود در این مملکت بواسطه توجهات ایشان بود شده است (صحیح است) و اصلاحاتی بعمل آمده در این چند ساله که شاید ما قبلا فکرتش را هم نمی کردیم و هر وقت توجه عمومی بیک قضیه پیدا شد که مظهر آن توجه عمومی هم توجه اعلیحضرت اقدس همایونی بوده است دیده ایم که آن منظور عملی شده و وسائل و طرق عملی شدن آن منظور را ایشان پیدا کرده اند و اراده قویه ایشان توجه کرده و منظور ملت

حاصل شده است . این معتقد همه ما ها است حالا که اعلیحضرت اقدس همایونی متوجه باین قضیه شده اند نمایندگان هم توجه دارند . مردم هم این روزها بخصوص بیشتر بمسائل اقتصادی نظر دارند بنده مطمئن و امید وارم که يك سر و صورت و بهبودیهائی در اوضاع اقتصادی این مملکت پیدا خواهد شد . ولی يك مرتبه دیگر بنده اینجا عرض کرده ام حالا هم به تناسی عرض می کنم که لغت اقتصاد معنایش را همه میدانیم که لغت عربی است و بمعنی اعتدال در مخارج و میانه روی در خرج است . اقتصادیکه ما در اینجا میگوئیم از نقطه نظر عایدی ملت نیست زیرا عایدی پیدا کردن که اقتصاد ندارد هر چه بیشتر بهتر . از نقطه نظر مخارج است وقتی که میگوئیم باید توجه کرد به اقتصادیان یعنی باید تعادل کرد در مخارج چه در مخارج خصوصی و چه در مخارج عمومی تا اوضاع مملکت بهبودی پیدا کند در عین اینکه ما باید خیلی متوجه باشیم (همانطور که کرازا اعلیحضرت فرموده اند در بیاناتشان تذکر داده اند) به تکثیر عایدات عمومی و تکثیر منافع ملی میبایست باین قسمت هم متوجه باشیم که در مخارج صرفه جوئی بشود که بودجه عمومی همیشه مناسب مخارج عمومی و عایدات عمومی باشد تا معادله در بودجه عمومی ملت حاصل شود (کازرونی - در بودجه ملت یا دولت) این منظور دولت ما است و بیشتر منظور اعلیحضرت همایونی و دولت است لولذا اولیه اش هم همین قسمت هائی است که تا حالا شده است گذراندن قانون و تفکیک وزارت فوائد عامه و وزارت طرق و اقتصاد ملی و بالملازمه تقدیم این طرحی که شده برای تفکیک کمیسیون های مربوطه بآن از نقطه نظر لایحه که میاید مجلس و شور میشود آقای آقا سید یعقوب يك بیاناتی فرمودند که بنظر بنده جوابهای مفصلی لازم ندارد اینکه فرمودند چرا اسامی ذکر نشده است اینطور تصور میکنم که فرمودند اسامی در این ماده نوشته شود اینکه اسامی کمیسیون داخله خارج در اینجا حذف

از همان نقطه نظری بود که آقای روحی فرمودند اما ذکر کردیم و در موقعی که این طرح را می نوشتیم این طور بنظر بعضی از آقایان رسید که ممکن است در تکلیفات مملکتی توسعه بیشتری حاصل شود شاید بخواهند بک وزارت معادن درست شد که منتهی رزوی آقای فیروز آبادی است آنوقت چون در این ماده که آلا بنده می خوانم قید شده است که هشت کمیسیون و حالا رای میدهم به نه کمیسیون فردا باز بد این ماده را اصلاح کنیم و بکنیم ده کمیسیون خوب چرا ما يك کاری بکنیم که هر روز محتاج اصلاح و تصحیح باشد و بیائیم هر روز تجدید نظر کنیم . این ماده پانزدهم که سه مرتبه تا بحال اصلاح شده است يك مرتبه در دوره ششم اصلاح شده است که در این جا پیشنهاد آقای اعتبار و جمعی از آقایان ماده را اصلاح کرد که کمیسیون پست و تلگراف هم اضافه شود و اصلاح شد يك مرتبه هم در همین دوره ما اصلاح کردیم برای اینکه کمیسیون عدلیه ۱۲ مرتبه بشود هیجده نفر چون این جا قید دارد حداقل شش نفر و حد اکثر دوازده نفر برای این قید ما چهار ششم این اصلاح را کردیم و همینطور از نقطه نظرهای دیگر این فرمول پیدا شد که ما امروز در این جا نوشتیم که بعد از هر وزارت خانه يك کمیسیونی در مجلس خواهد بود و هر وقت يك وزارتخانه زیاد شد این ماده اصلاحی اجازه داشته باشد و دیگر هر روز محتاج به اصلاح و مذاکره جدیدی در مجلس شورای ملی نباشد تا هر وزارتخانه که داريد يك کمیسیونی هم بنام آن وزارتخانه بنام در مجلس داشته باشید این خیلی آسان تر و سهل تر است و هر روز محتاج نیستیم ماده نظام نامه را عرض کنیم در اینصورت بگرايم لزوم ندارد برای اینکه هر وزارتخانه که در این مملکت وجود دارد يك کمیسیونی هم بنام آن وزارتخانه در مجلس شورای ملی از نقطه نظر ارتباطش با آن وزارتخانه بکارت و تشکیل خواهد شد و این عبارتی که در آخرین طرح است عین قانون و عین نظامنامه فعلی است که

می نویسند: این کمیسیونها بهیچوجه با سایر کمیسیونهایی که ممکن است مجلس تشکیل آنها را رأی دهد منافات نخواهد داشت عین همان ذکر شده است از نقطه نظر همان کمیسیونهای خاصی که گاهی فوق العاده پیش می آید و مجلس بالخصوص رأی می دهد مثل کمیسیون تجدید نظر در انتخابات و کمیسیون نطق و غیره که خودتان فرمودید و آن قسمتی که فرمودید مبدا این ماده تنافی داشته باشد باعضویت بعضی از اشخاص در دو کمیسیون هیچ منافاتی ندارد همانطور که آقای فهمی هم تذکر دادند و ماده اثر را هم خواندند کویا ماده ۲۷ بود این بود عرایض بنده عده از نمایندگان - مذاکرات کافی است

رئیس - تبصره بعنوان تبصره الحاقیه پیشنهاد شده است قرائت میشود:

تبصره ذیل را پیشنهاد میبایم: تبصره - هر گاه تجدید انتخابات هیئت رئیسه و کمیسیونهای مذکوره در این ماده معارن زمانی باشد که کمتر از سه ماه بجامه دوره تقنینیه مانده باشد همان هیئت رئیسه و کمیسیونهای موجوده تا ختم دوره تقنینیه انجام وظیفه نموده و انتخابات مذکور فوق تجدید نخواهد شد عده از نمایندگان - اسامی را بخوانید

مؤید احمدی (منشی) - اسامی آقایان: روحی - مرآت اسفندیاری - فهمی و جمعی دیگر از آقایان طهرانی و فرهمند .... روحی - اجازه می فرمائید توضیح بدهم

رئیس - آقای امین التجار در امضا مقدمند

روحی - ایشانهم اجازه می دهند

رئیس - بفرمائید

بعضی از نمایندگان - مخالف قانون اساسی است این تبصره روحی - آقایان يك قدری توجه بعرایض بنده بفرمائید عرض کنم که نظامنامه يك چیزی نیست که ما بیائیم و هر روز او را عوض کنیم و تغییر بدهیم و همانطوریکه آقای آقا سید یعقوب فرمودند باید پیش از حد تردد ما محترم باشد ولی گاهی ممکن

است. يك اشکالی تولید بشود که ما مجبور بشویم آن را تغییر بدهیم. - یکی از آنها همین پیشنهادی است که جمعی از آقایان تقدیم کرده اند. عرض کنیم که در چهاردهم مهر ماه مجلس باید تجدید انتخاب رئیس را بکند مطابق قانون اساسی آنوقت یکماه می ماند باخر دوره تقنینیه و در چهاردهم آبان مجلس بکلی سر می آید و موعدش منقضی میشود مادرتطرف یکماه باید بنا بر رئیس انتخاب بکنیم نایب رئیس انتخاب بکنیم منشی و مباشر انتخاب بکنیم همین طور تمام کمیسیونها را هم تجدید کنیم. و این خودش برای یکماه و دو ماه يك عمل لغوی است و ما را از سایر کارها باز می دارد و نمی تواند مجلس کار های مهم را انجام بدهد و وقتش گرفته می شود و يك ماه تمام وقت مجلس تلف می شود (عده از نمایندگان - باهممه خیر یکماه نیست يك روز است) توجه فرمائید عرضم را تمام کنم (بعضی از نمایندگان - مخالف قانون اساسی است) يك ماه تمام وقت مجلس تلف می شود بدون جهت و يك کارهای مهمی را نمی تواند انجام بدهد این است که بنده و جمعی از آقایان تبصره پیشنهاد کرده ایم که هر وقت سه ماه بیشتر باخر دوره باقی مانده باشد آن کمیسیونها و هیئت رئیس موجود باقی خواهند بود و بنده تصور می کنم عیبی ندارد (بعضی از نمایندگان چرا خیلی عیب دارد مخالف قانون است) و کار اشکال داری نیست معذرا بسته است بنظر آقایان مخالفت می کنند کشتند قبول میکنند فقط چیزی که برای شما می ماند یکماه يك کار لغوی را انجام داده آید و وقت را تلف کرده آید در صورتیکه ممکن است بکارهای مهم برسند.

رئیس - آقای اعتبار

میرزا سید احمد خان اعتبار - بنده گمان می کنم که نظامنامه کلیه يك اصلاحاتی لازم دارد که باید بشود و کمیسیونهای هم انتخاب شده است برای این منظور و بالاخره اصلاحاتی هم که لازم بوده است تاحدی شده است و اگر با هم لازم باشد می شود ولی در این جا ما اگر

(صدای زنگ رئیس)

رئیس - اجازه فرمائید بنده حرفم را بزمن حرف بنده خاتمه پیدا نکرد به بنده گفته شده است برای اینکه مطالعه بشود و اشخاصی را در نظر بگیرند و کارها را به تناسب تقسیم نمایند يك زمانی که حداکثرش دو سه روز است لازم دارند (صحیح است) بنا بر این وقت مناسب بنظر بنده سه شنبه آمد (صحیح است)

حالا اگر موافقت فرمائید روز سه شنبه آتیه سه ساعت قبل از ظهر جلسه باشد (صحیح است) دستور هم انتخاب کمیسیونها

[مجلس چهل دقیقه قبل از ظهر ختم شد]

رئیس مجلس شورای ملی - دادگر

بخواهیم این ماده را بگذرانیم به قانون اساسی مخالفت در جزا زیرا که قانون اساسی میگوید در چهاردهم فروردین و چهاردهم مهر ماه باید تجدید انتخاب هیئت رئیس بشود و اگر ما بنائیم و این پیشنهاد آقای روحی را قبول کنیم بجای اینکه در ۱۴ مهر ماه انتخاب هیئت رئیس بشود در ۱۴ آبان ماه می شود و این برخلاف قانون است بعلاوه آقای روحی تمام منطقشان این است که می فرمایند ما يك ماه باخر دوره مانده چه باید بکنیم و در آن يك ماه چطور ممکن است که ما کمیسیونها هیئت رئیس را انتخاب کنیم و مشکل است این اشکالی ندارد اگر اینطور شد ممکن است که در هفتونفد يك طرحی با قید فوریت بیاوریم که این يك ماه هم مشغول کار باشند...

بعضی از نمایندگان - آنهم مخالف قانون اساسی است اعتبار - بلی اگر چه این طرح را هم باز بنده مخالف قانون اساسی میدانم (صحیح است) و عرض میکنم باید تجدید انتخاب هیئت رئیس و کمیسیونها بشود ولو پنجروز ولو ده روز باخر دوره مانده باشد و وقت ما را بگیرد (صحیح است)

روحی - بنده آقا از طرف خودم و سایر آقایان امضا کنندگان این پیشنهاد را پس میگیرم (صحیح است احسنت)

رئیس - رأی میگیریم بماده واحده بترتیبی که فرمائید شد موافقین قیام فرمایند (اغلب نمایندگان قیام نمودند) تصویب شد

[۳ - موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه]

رئیس - بطوریکه خاطر آقایان مطلع است درین کمیسیونها مابین آقایان نمایندگان هنوز تعاطی نظر نشده و به بنده اطلاع داده اند که محتاج بهر روز يك مقداری از زمان هستند بنا بر این اگر اجازه می فرمایند جلسه آینده روز سه شنبه (عده از نمایندگان پنجشنبه - بعضی دیگر یکشنبه)

قانون

« اصلاح ماده پانزدهم نظامنامه داخلی مجلس شورای ملی »

ماده واحده - مجلس شورای ملی ماده پانزدهم نظامنامه داخلی مصوب ۲۶ مهر ماه ۱۳۰۵ و نیز الحاقیه مورخ ۲ آبانماه ۱۳۰۸ را بترتیب ذیل اصلاح مینماید:

ماده پانزدهم - مجلس شورای ملی در هر ششماه مقارن تجدید انتخاب هیئت رئیسه بعده و اسم هر وزارتخانه کمیسیونی از میان خود بطریق انتخاب جمعی معین مینماید. عده اعضاء هر يك از کمیسیونها را قبلاً انتخاب مجلس تعیین خواهد کرد. این کمیسیونها بهیچوجه با سایر کمیسیونهایی که ممکن است مجلس به تکلیف آنها رأی دهد منافات نخواهد داشت

این قانون که مشتمل بر يك ماده است در جلسه بیست و یکم فروردین ماه یکهزار و سیصد و نهمین بتصویب مجلس شورای ملی رسید

رئیس مجلس شورای ملی - دادگر